

Nro. 47.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Decembernek 9-dik napján 1796-ik
esztendőben.*

B é t s.

A Tseh és Morva Országokban fel állitatott szabad seregek is útban vagynak, és a' Bétsi szabad corpusnak hat kompaniájához kaptasoltatván az Olasz Orzági Cs. K. armádiához vezetnek. Talán soha sem marsirozott itten annyi fegyveres nép keresztül mint most. — Allig múlik el egy nap, hogy egyik vagy másik regementhez tartozó rekrutákat látni ne vólna szerentsénk. — A' múlt Nov. 29-ik napján, a' Preisz regementjének egy reserva batallionnya szekereken küldetett a' B. Alvintzi hadi Tárnokmester corpusához. — Azon armádiának öregbitésére rendeltetett hadi nép 20000 főre tétetik. — A' hadi készülétek is olly erő.

A a a

vel, és szorgalmatossággal tétetnek, mintha ugyan most ütött volna ki ez a' gonosz háború. — Néhány napokkal ennekelötte 900 főből álló Magyar és Német lovasság érkezett ide le a' Duna vizén a' *Rénusi* armádiától. — A' Magyarság a' *Barkó* huszár regementjéből való, a' kik noha igen sok tábori nyughatatlanságot és nyomorúságot szenvedtek, még is mindazáltal, igen egészséges és jó színben vagynak. — Mind ök, mind a' Német lovasok remundazni mennek Magy. Országra. — E' folyó hólnapnak 2-ikán számos granatírosok küldettek szekereken az Olasz Országi armádiához. — Az ide való tehetősebb Olasz Nemzetbeli lahosok nagy summa pénzt tettenek öszve, a' mellyért az Olasz Templomban sz. misét szolgálatnak az Olasz Országi Cs. Kir. armádia fegyverének szerentsejéért.

Hadi Történetek és Környülmények.

Semmi officialis, az az, hivatalbeli tudósítást nem vévén az el múlt hólnapnak 22-dikén *Kéhl* mellett történt hadi dolgokról, nem tudhatjuk azoknak valóságos mi voltát. — A' közönséges levelek is nem egy formán adják azokat elő. — A' Frantziákhoz hajtók ezeknek, a' Német Országiak, a' Cs. K. armádiának tulajdonítják a' győzedelmet, az illy esetben pedig igen nehéz, vagy éppen lehetetlen az igazságot kitanúlni.

Strafsburgból, Alsatiának fő, és a' Kéhli erősséggel által ellenben fekvő városából ekként irnak a' fent említett napnak reggeli 9 óráján: Mihelyt értékre esett, úgymond, a' Frantzia vezéreknek az Austriai ostromló ágyúknak *Manheimből Kéhl* alá lett érkezések, azonnal hadi tanácsot tartván jónak itilték az ellenséget meg előzni, és már tökéletesen el készült sántzaikra's batteriakra ütni. — A' bé következett éjjel 10000 embert küldöttek a' *Kéhli* katona őrizetnek öregbitésére, 's reggeli hat órakor meg is támadták az Austria-

kusokat. — Mind a' két részről véres vólt ez az ütközet. Az egész háború alatt nem hallottunk ennél keményebb ágyuzást, melly két egész óráig szüntelen tartott.

Bischofsheimből, Svéviának középszerű helységéből ilyen tudósítást vettünk e' történetről: „Ma, *úgymond*, t. i. Nov. 22-ikén, viradtakor meg akarták az Austriakusok *Kéhl*t támadni, még pedig elsőben is *Kéhl* faluját és a' hidon felül való szigetet. De jó spionok lévén a' Frantziának, amazoknak szándékjokat ki tanúlták, és még viradta előtt rajta hajtottak *Sundheimra*. — *Károly* Hertzeg személyesen segítségekre menvén a' Cs. K. seregeknek, diadalmat vettek ugyan az ellenségen, de sem katteriaikat sem sántzaikat el nem foglalhatták, következésképen még most is az előbbi állapotban vagyon a' *Kéhli* erősség, még most is a' Frantziák vagynak annak birtokában.

A' *Grétzi* Polgár és paraszt újság levelekben, következő magános, és a' mint annak szerzője állattya, bizonyos tudósítást olvasunk, a' múlt Nov. 17-ik és 18-ik napjain: a' *Dávidovich* F. M. Lajtinánt kórmánya alatt lévő seregeink és Frantziák közt történt tsatákról: A' *Rivoli* környéken szerzett győzedelem után a' *Pechierai* kapukig, és a' *Mincio* vizéig üzetett az ellenség, a' mellyen által is költözött volna a' nevezett F. M. Lajtinánt, ha éppen e' nap nem vette volna azt tudósítást, hogy kéntelen vólt B. *Alvintzi* hadi Tárnokmester magát villza húzni. — Illyenképen *Dávidovich* Generális is jobbnak itilte a' *Camperraig* való hátralást, mint az előbre való nyomulást, a' honnan mingyárt kurirt küldött a' nevezett Tárnokmesterhez, de szerentsétlenül, mivel el fogván az ellenség a' postáját, minden eleve tett rendeléseit ki tanulta. — Ahozképest *Buonaparte* Fr. vezér Nov. 21-ikén egész erővel menvén *Dávidovich* F. M. Lajtinántra, minden oldalról meg támadta, és hátrálni kényszerítette ötöt,

és a' *Dolcei* hajó hidakat is el foglalta 's meggyújtatta. — B. *Alvintzi* Generális újabb alkalmazhatóságot nyervén, egész *Veronáig* nyomult előre, és így *Buonaparte* is hátrább vonta magát. — Nagy reménységünk lehet az eránt, hogy a' B. *Alvintzi* és *Dávidovich* Generálisok corpussai rövid idő alatt öfzve kaptsolhattyák magokat, 's egyesült erővel mehetnek *Wurmser* fő vezér segítségére, a' ki maga részéről is iparkodik az ellenség *Mantuára* tett tzellyának héjjába való tételén.

A' *Kéhli* történetet ekként rajzollya le egy *Rastadti* író, Novemb. 28-ikán: „Tegnap előtt, úgymond, nagy melegség vólt *Kéhl* mellett. — Az oda való katona őrizet a' *Strafsburgból* hozzáküldetett segítő sereggel igen dühösen meg támadta az Austriakusokat, és nemtsak ki nyomta őket azokból, hanem ártillériájoknak nagyobb részét is el foglalta. — Azomban *Károly* Fő Hercege is oda érkezhén, tulajdon tanító példája, és biztató beszédjei által annyira meg bátorította katonáit, hogy azok ismét öfzve gyülekezhén rajta hajtottak az ellenségen, ki üzték sántzaikból, és az el vezett ártillériát is vissza vették. — A' két részről 1000 ember vezett el, 4 Császári Adjutans kapott sebet, és egy hólt meg. — Ma dél után újokban egynéhány nagy ostromló ágyúk vitettek itten kereftül a' *Kéhli* sántzokba. — Úgy hallatik, hogy ismét ki tsaptak vólna az oda való erősségből a' Frantziák.

Olasz Ország.

Buonaparte Generális parantsolatjára a' *Ferrárai*, és *Urbinoi* várak védelmező állapotba fognak tételni, és 3000 emberre való három hólnapi eleséggel meg tölteni. — A' *St. Remóban* (a' *Génuai* Respublika földjén) fekütt 4000 Frantzia katonak, a' leg rövidebb úton *Pedemontziumba* marsirozni parantsoltattak. Kétség kívül a' *Nápolyi* Királynak az a' declaratiója adott ezen mozgásokra alkalmazhatóságot, mellyben azt kívánnyá

Párisban lévő követje által, hogy adja vissza a' Directorium Szabaúdiát, és a' Fr. Ország 's *Pedemontium* közt fekvő, és e' két Statust egymástól el választó hegyeket, és a' *Nizzai* Grófságot a' *Szárdiniai* Királynak, mellyek nélkül soha sem lehet bátorsága Olasz Orzágnak s. a' t.

Tudva vagyon az olvasó Publicum előtt, hogy ámbár fegyverfzűnésre ment légyen *Buonaparte* a' *Módenai* Hertzegséggel: mindazáltal még is néhány hetekkel azután ellenséges szivel mentek az ellen a' Frantziák, és nemcsak el foglalták azon tartományt, hanem a' mi által leg inkább meg sértődik a' nemzetek közönséges törvénye, abban a' szabadság fáját mindenütt fel állították, az eddig vólt kórmányfzéket meg változtatták, a' velek egyet nem értéket javaiktól meg fosztották, sőt hazájokból is ki űzték, egy szóval, az egész Hertzegséget Frantzia lábára állították.

Tudakoztatván *Buonaparte* miért mivelné azt, azt felelte: 1) Hogy a' *Módenai* Hertzeggel kötött fegyverfzűnésnek tzikkelyei bé nem tellyesitetek. 2) A' Contributió a' meg határozott időre meg nem fizettetett. 3) Önnön maga a' Hertzeg is nem a' maga Statusában, hanem idegen helyen lakik. —

A' mi az *elsöt* illeti azt következőképen tzáfoltatta meg a' *Módenai* Hertzeg: Hazúgság mind *in abstracto* mind *in concreto*, hogy a' múlt Májusnak 23-ik napján szerzett fegyverfzűnésnek pontyai bé ne tellyesitetek vólna. Tudva vagyon e' világ előtt, hogy egy ministert, egy tanátsost, és egy titoknokot küldött légyen a' Hertzeg *Párisba*, olly végből, hogy ök békességet tsináljanak a' Directoriummal. A' reá vettetett felettébb való hadi sattsot is tsaknem egészlen le fizette, rész szerént kész pénzben, rész szerént eleségben; sőt a' képes tárhazából kivántatott 21 darabot is által adatta az Olasz Ország ritkaságainak el pusztítására küldetett Fr. Commissariusoknak, a' mint

ezeknek, Jul. hólnapnak 19 ikén 1796-ban adott quietantziájok bizonyittya.

Igaz ugyan, hogy a' fegyverfzűnésnek feltételei, vagy pontyai bé nem tellyesítettek, de nem a' *Módenai* Hertzeg, hanem a' Frantziák részéről, a' kik a' Hertzegségen lett által meneteleknek alkalmatosságával magok ártalmas principiumaikat mindenütt hirdették, ditsirték, magasztalták, és másokkal bé vétették, a' jobbágyokat engedetlenségre, hűségtelenségre, 's pártoskodásra ingerlették, a' törvényes urok ellen fel támadtakat titkon és nyilván védelmezték, a' *Reggiói* lakosokat a' szabadság fája fel állításában segítették, egy szóval, nem lehet olly törvényteleniséget gondolni, a' mellyet ne gyakorlottanak volna a' Fr. katonák.

A' mi a' 2-ik pontot illeti, azt ugyan tagadni nem lehet, hogy az utolsó terminusra a' Contributionának még hátra lévő része meg nem fizettetett volna, de tsak a' 15-öd része. Hat millió rész szerént arany, rész szerént ezüst pénzben fizettetett le a' Fr. Commissariusok által ki rendeltetett helyen, a' velek együtt meg határozott terminusokon. A' még hátra lévő egy millió és 500000 ezer livernek ki fizetésére, August. 31-ik napján két egész hólnapot engedett *Salicetti* Fr. Commissarius a' kórmányszéknek kerésére, *Módena* városát pedig Octob. 6-ikán már el foglaltatta a' Directorium, következésképen 21 nappal előbb, mint sem a' *Salicetti* által meg határozott nap el következett volna. — Harmadfél millió livert elégségen fizetett le a' *Módenai* fő kórmányszék, és a' mit magok földjén meg nem kaphatott azt idegen földön szerzette meg kész pénzen. Az ezekről való quietantiával még ma is tartoznak a' Frantzia Generálisok, Commissariusok és hadi Agensek.

A' mi a' *harmadikat* illeti, hogy t. i. a' *Módenai* Hertzeg nem a' maga Statusában, hanem idegen helyen lakik, ő arról senkinek is számot adni nem

köteles, nem is mondhatták sem a' Directorium, sem a' Fr. Generálisok, hogy ő ez eránt valamire kötelezte volna magát, és ha a' fegyverfűzés alkalmatosságával kívánták volna is tölle, arra mint senkitől nem függő fejedelem, éppen nem állott volna. A' mostani háborús környülállások közt ott lakik és él, a' hol néki magának leg jobban tetszik, és a' hol magát leg bátorosabbnak lenni gondollya s. a' t.

Frantzia Ország.

A' Frantzia és Génuai Respublikák közt kötöttett frigy tikkelyeinek folytatása.

9) A' Szárdinai Király és Génuai Köz Társaság közt eddig folyt pert, maga közbenjárása által el végezni igyekezik a' Frantzia Respublika. 10) Ezen, 's több ehez hasonló hasznos szolgaltjaiért, két milliót fog fizetni Génua a' Frantzia Respublikának. 11) E' mellett két milliót költsönadni, és azt négy vesben a' Fr. armádia és hajó seregek taplaltatásokra ki fizetni. 12) A' mi abból meg marad a' Nemzeti Kintstárba szolgaltatni. 13) A' Frantziáknak okozott kárt, a' kórmányozó Szék liquidalni fogja. 14) A' Génuai Respublika egezségeért mindenkor felelni fog a' Frantzia Respublika. 15) Ezen frigykötes négy decas alatt ratificaltatni fog.

Novemb. 18-ikán azt a' kérdést tétette a' Directorium az 500 tagokból álló ifjú Tanáts eleibe: *Nem jó volna e' még tovább is a' katona kórmányozásnak formáját a' Belgiomi osztályokban meg tartani?* Igen is, jó és szükséges lészzen, felele az ifjú Tanáts, kiváltképen most, a' midön a' Klastromoknak és Szerzetes Rendeknek el töröltetések miatt titkos béketelenség vagyon a' nép közt.

Éppen most múlt esztendeje, hogy a' Párisi Directorium fenn áll, és azolta mind az öt tagjain meg fordúlt az előülőség. Ezen végrehajtó

Tanátsnak foglalatosságai következőképen vannak felosztatva: *Reubel* a' finantziát és a' külső dolgokat; *Carnot* a' hadi seregeket; *Letourneur* a' tengeri dolgokat; *Barras* a' politziát; *Reveillere-Lepaux* a' törvényes és belső dolgokat kórmányozzák. — Az ő üléseik dél előtt 10 órakor kezdődnek, 's dél után 4 óráig tartanak. — Minden nap 12 órától fogva 2 óráig közönséges audienziát ad az előülő. — A' Ministerek minden reggel jelentést tésznek azokról a' dolgokról, a' melyek az ő sférájokra tartoznak, és a' két Tanátsnak végzéseit eleikbe tészik a' meg erősítés végett.

A' *Bresti* flottánál lévő tisztek közt nagy változás történt. *Villaret-Joyeuse* Admirális helyett *Moraldnak* adatott annak kórmánya; az annál volt 12 Kapitányok helyett is mások rendeltettek. Még most is tart az a' hir, hogy nem sokára kifog onnan ez a' flotta evezni, a' mint közönségesen beszéltetik, vagy *Anglia*, vagy *Hybernia* ellen. —

Svétzia.

Báselből írják, hogy a' *Hünningeni* hid előtt való földi erősségeknek készítésében még is éjjel nappal foglalatoskodjanak a' Frantziák; hogy a' *Bernai* és *Tigurumi* Cantonokbeli fegyveres népen kívül, a' több Cantonbeliek még most is a' Respublika határjain vigyázzanak, hogy tömve legyen *Helvétzia* idegen emberekkel és jószágokkal, hogy a' *Strafsburgi* osztályból sok feltő kintsek vitettek oda által, nem annyira az ellenségtől, mint inkább a' *Moró* vezér armádiájánál lévő katonáktól való féltekben, a' kik a' *Svéviai* és *Baváriai* kerületekben hozzá szokván a' lopáshoz és prédaláshoz, tulajdon hazájoknak és attyokfiainak sem kedveznek.

Batáviai Respublika.

Az el készült új Constitutióinak meg vizsgálata Nov. 17-ik napján kezdődött el. *Castele*

és több vele egy formán gondolkozó tagjai a' *Hágai* Conventnek, tellyességgel meg akarják azt vetni, meg válik, mitsoda értelemmel fognak lenni az eránt a' több képviselők. Ezen Constitu-tiónak plánuma szerént két hatalomnak, úgy-mint, a' törvényhozó és végrehajtó hatalomnak kellene fel állittatni. — Az *elsőbbnek* két kama-rából kellene állani, úgymint a' Nagy és Kis Ka-marából. — Az *elsőbb* hasonló lenne a' *Párisi* kissebb, vagy 500 tagokból álló, az utólsóbb az öreg, vagy 200 személyből álló Tanátsal, és mind a' kettőnek tsak bizonyos időben kellene öfzve gyűlleni, az alatt pedig egy álló Commissióra bizni a' köz dolgoknak folytatását. — Az egész Respublikának 9 osztályra kellene fel osztatni, a' mellyek a' benne lévő tartományoknak nevét, határát, kórmányát, finantziáját, adosságának ki fizetését, és a' közönséges adónak bé szedését tartsak meg.

Orosz Birodalom.

Hertzeg *Repnin* a' Lithvániai négy Hertzeg-ségnek fő kórmányozója, egy Császári parantsolatot tétetett abban közönségessé, melly szerént újabb katona rekrutirozás fog ottan lenni. Ez a' parantsolat azon az *Ukazén* (igy neveztetnek az Orosz Császári parantsolatok) fundáltatik, mely-lyet ezen folyó esztendőnek Sz. Mihály hólnap-jában adott ki a' *Pétersburgi* Tanáts, és a' melly szerént az Orosz hadi és hajó seregeknek öreg-bitetésekre minden 500 ember közül az 5-ik a' katonák közzé adatik. — A' kereskedőnek szabad magát 500 rúbellel meg váltani.

Elegyes Dolgok.

Károly Fő Hertzeg 25000 emberrel fogja a' *Werneck* Generális corpusát meg erőssíteni. — A' *Lisbonai* udvar tellyességgel nem akar a' *Madritti* udvar melle állani, azért is az oda való Fr. Mi-nister fogja a' *Portugalliai* határokra küldetett

Spanyól seregeket kórmányozni. — A' leg újjabb mérés szerént hatodfél Anglus mélföldre megy *Londonnak* kerülete, lakosniak száma pedig egy millióra. — A' *Helvétziai* szélekre ki állitatott katonaság széllyel olzolván haza ment. — A' *Koppenhágai* udvarnál lévő Minister *Grouvelle* azt a' jelentést tette az oda való külső dolgokra ügyelő Departementumnál, hogy a' *Párisi* Directorium semmi rangú és méltóságú Követjeinek, Ministerjeinek és Consuljainak Polgár névnel egyebet adatni nem kíván. — *Svétziában* nem sokára Ország Gyűlés fog tartatni. — A' *Londoni* udvar esztendeig tartó fegyverfzűnést sürget, 's azt akarja, hogy az alatt közönséges Congressus tartassék a' közönséges békesség eszközlésére. — A' Spanyolok két Anglus linea hajót rablottak el a' közép tengeren. — Azt a' hires *Skutari* Basát, a' ki 15 esztendőktől fogva igen sok tormát tört a' Fényes Porta orra alá, mind birodalmától, mind életétől meg fosztották a' *Montenegrinusok*. — A' minap meg hólt Gr. *Nostitz*, a' *Bétsi* udvari hadi Kancelláriának vólt előülője, 75000 formalis aranyat, 15 ezer forintni bankó tzedulát, és igen sok obligatiót hagyott testamentomba a' maga testvér öttse fiának. Maga udvari orvosának, a' ki sok esztendőktől fogva házi baráttya és társalkodója vólt, halála előtt 20000 forintokra való assignatiót adott. — A' *Provinciai* Gróf, avagy *XVIII. Lajos* még most is *Blankenburgban* tartózkodik, és így nem igaz, hogy *Mufzka* Országban telepedett volna le. — Naponként 40 font hús, és 75 pint tej vitetik bé a' kvártélyába.

Magyar Ország.

Palotáról Veszprim Vármegyéből Nov. 29-ikén Meg tette nálunk is, a' mi kedves új Superintendensünk, Fő Tisztelendő *Nagy István* Úr, első superintendentialis visitatióját. — Most láttuk, mi-ben áll az Evangel. egyházi visitatió, hogy kell bánni egy emberséges emberrel, 's hogy kell

egyenes szivű egyháziakat, 's világiakat formálni. — Talán, nem lesz tellyességgel kelletlen dolog, ezen a' Dunán innen lévő Evang. Superintentialis visitationának minéműségét egy két szóval ide tenni. Bé gyülekezvén az Ekklesiának Előjárói a' reggeli isteni tisztelet után a' parochialis házba, rövid de fontos közöntése után, imigyen kezdette Fő Tisztelendő *Nagy István* Superintendens Úr maga beszédjét:

„Edes Uraim, ennékem van tellyes reménységem, hogy Kegyelmetek a' Tiszteletes Uroknak tudományával, a' mellyet ő tellyes életében mind magának, mind pedig az emberi Társaságnak hasznára gyűjtögetett, tökéletesen meg elégszik, annyival is inkább, mivel a' mint tsak a' mai tanításból is a' figyelmetes halgató ki láthatta, hogy Ő Kegyelme a' Sz. Irás, 's a' józan okosság mellől semmiben el nem távozik.”

„A' mi pedig az ő magaviseletét illeti, nem látok semmit is, sem magán, sem az ő házán, a' mi méltó panaszra adhatna alkalmatosságot. — Mindazonáltal ha még is valami ollyas nehézség volna Kegyelmeteknek Tiszteletes Urok eránt, most mondja ki azt szemtől szembe, nem pedig háta megett.”

Illyen bölts módját találta ki az egyházi visitationának, a' Dunán innen lévő Evangelikusoknak új érdemes Superintendense, Fő Tisztelendő *Nagy István* Úr, 's ezen módját az egyházi visitationának az alatta való T. Senior Urakkal is közölte, hogy ahoz magokat szorossan szabni el ne múlassák. — Örülhetnek a' T. Urak, a' kiknek szentséjek van ezen Fő Tisztelendő Férfiúnak pásztori botja alatt legelni, mert ámbár egyenes, de nem súlyos az ő pásztori botja.

Posonban Decemb. 6-ik napján. Néhány napoktól fogva az ő Felsége hadi segítségére ígért önkényén való adományok repartitiójában, az az, Vármegyékre való helyes felosztásában fog-

lalatoskodtak a' Tek. Statusok és Rendek, mely-lyet minekutánna tökéletességre vittek volna, alá-zatos Repraesentatiójokban bé fogják Ő Kir. Fel-ségének mutatni.

Dec. 5-ikén élegyes gyűllés tartatott a' Pri-matialis palotában, a' melly alkalmatossággal, külömbkülömbféle, Hazánkat tárgyazó dolgokról tanátskoztanak a' két Táblának tagjai, reggeli 10 óratól fogva, dél után 4 óraig. Ekkor el oízol-ván, esteli 6 órakor ismét gyűllést tartottak és a' Haza dolgai eránt való tanátskozásokat továbbá is folytatták, 's el végzették. Ezeket is repraesentálni akarják Ő Cs. K. Felségének.

Pesten Decemb. 1-ső napján. A' bé vett szo-kás szerent, a' múlt hólnapnak 25-ikén vólt az ide való Kir. Fő Iskolában a' Facultások Deca-nussainak válafztatások. A' törvényes Facultás-ban, a' múlt esztendőben válafztatott Decanus *Kelemen Imre* úr, a' törvényeknek Doctora, újob-ban meg hagyatott ezen hivataljában; az Orvosi Tudományban *Rátz Sámuel* úr, a' Philosophica Fakultásban *Schédius Lajos* úr lettek Decanusokka. Az ezen esztendőbeli Rectorság *Stipsits Ferdinánd* úrra, a' Filozofiának és Orvosi Tudománynak Doctorára, és a' Pathológiának 's Materia Medi-canak közönséges Tanítójára jutott.

A' Novemb. 4-ik napján költ Magy. Kurir 37-ik darabjának 591 és 592 lapjain lévő, és Báró Febur Cs. K. szemgyógyító Orvosvól való Tudó-sításnak folytatása.

A' kinek szemhéja szüntelen, vagy néhány-kor, és mintegy bizonyos időkben veres, vagy könyvező szemei vagynak, vagy a' szemhéjnak mozgásakor a' izemet nyomó és hömpölygő fö-vény abban mozgani láttatik, a' melly a' szomszéd eretskének természetén kívül való dagadásátúl

függ: ez ellen egy bizonyos kenőtsből álló szere
 vagyon a' nevezett Báró Úrnak, mellynek 2 for.
 és 16 kr. az árja. Ezen kenőtsöt este, le fekvés-
 kor a' gyertyánál meg kell melegíteni 's meg ol-
 valztani, abból egy igen vékony és gyenge haj-
 ból tsinált ötsetetskének a' végén egy kevesét
 venni, 's avval a' szemhéjjakat gyengén meg ken-
 ni. — Hogyha a' szemhéjnak belső részén vólna
 a' dagadás, tehát egy tö gombnit kell abból
 venni, a' szem héj alá tenni, és hanyat feküvén,
 egy fertály óráig zárva tartani a' szemeket. —
 Az ezen szerrel való élés előtt, szükség két un-
 tzia borkövet és nádmézet 15 untzia lágy meleg
 vízben el olvalztani, 's azt reggel háromszor vagy
 négyszer meg innya, 's az által a' gyomrot jól ki-
 tisztítani. E' mellett nemtsak hasznos, hanem
 egyfersmind szükséges is, hogy a' szemfájó pa-
 tiens egy hétben egyfer tiszta folyó vizből fött,
 meleg láb vízzel éllyen. Végtere a' két fülei mellé
 egy fél krajtzárni nagyságú vesicatoriumot tétes-
 sen, és a' ki húzott nedvességnek ki folyása után
 is mind addig ott tartsa, mig magoktól le nem
 hullanak.

Ezen kenőts igen hasznos a' himlős gyerme-
 keknek is, a' kiknek tudniillik a' szemek héjja
 annyira meg dagad, hogy tellyességgel fel nem
 nyithattyák szemeiket. Illyenkor napjában két-
 tzer, úgymint reggel és este szükség azzal a'
 szemhéjjakat meg kenni.

A' kinek szemein külső hályog vagyon, de
 még olly gyenge, hogy az eleibe ötlő tárgyakat
 láthattya, színeket meg különböztetheti, és a'
 nap 's gyertya világot is láthattya, ezen szem nya-
 valyának orvoslására egy bizonyos balsamoma
 vagyon a' Báró Úrnak, mellynek dosis 1. arany.
 Ebből a' balsamomból egy tseppet tévén egy kis
 kaffé kalánba, abból a' szemnek nagyobb szege-
 letébe, egy kevesse szemnyilva bé kell botsátani,
 azonnal a' szemet bé zárni, és fél óráig zárva

tartani, 's az alatt hanyat fekünni, még pedig úgy, hogy sem jobbra, sem balra nem kell a' fejét hajtani, külömben minden hafzon nélkül ki foly a' szembe öntött balzsamom. És ezt napjában kéttzer kell mivelni, úgymint reggel az agyból való fel kelés után mingyárt, és este le fekvés előtt. —

Nem kell gondolni, hogy a' szemnek ilyen nyavalyai kevés napok és hetek múlva el o'fzolylyanak, a' gyógyító szerekkel való hosszas és álhatalatos élés által szokott az végbe menni. És hogy az illetén nyavalyák orvosolhatatlanoknak lenni tartatnak, annak sem nem az orvos, sem nem a' gyógyító szerek, hanem a' patiensnek nyughatatlan álhatatlansága az oka, a' ki a' gyógyító szerekkel két és harmad napig való élés után kívánna nyavalyájától meg menekedni, holott tudva való dolog az, hogy a' szemgyógyító szerek nem mindenkor, nem is szakadatlanúl dolgoznak. A' mi a' szembe botsáttatik, ott sokáig meg nem maradhat, hanem vagy el törlődik, vagy a' könnyüekkel együtt ki foly a' szemből, következésképen senki sem kívánhattya, hogy az illy rövid munkásságú eszközöknek mindjárt jó következése lehessen. A' minden napi tapasztalás bizonyvittya, hogy az ember közönségessen irtószik a' gyógyító eszközökkel való éléstől, egyik után a' másikat veszi elő, és ha egyik sem hafznál, a' mint-hogy nem is hafználhat kevés napok és idő alatt, félre teszi az orvosságot, 's szokása szerént így szól: *Mindent miveltem, mindent meg próbáltam, de semmi sem hafznált*; holott ha csak egy gyógyító szer mellett maradt, 's avval illendő módon élt volna, bizonyosan tapasztalhatta volna annak erejét és hafznát.

Továbba olly Angliai mesterséges szemekkel is szolgálhat a' fent nevezett Báró Ur, a' mellyeket a' szemei világotól meg fosztatott embernek szeme üregébe bé lehet tenni; a' mellyek, mivel

színekre nézve egészen hasonlatosak a' természetes szemekhez, és alkalmasok a' mozgásra is, allig lehet azokat a' természetes, szemektől megkülönböztetni.

Most egyebeket el halgatván, azt is jelenteti a' nevezett Báró Úr a' Publicumnak, hogy ő számos fejér és zöld pápa szemeket vagy okulárokat hozatott *Londonból*, a' mellyek által a' szemeknek hibáit ki lehet pótolni. A' zöld üvegek által való nézés kedves a' szemnek; a' fejér üvegek a' tárgyakat természetes színekben, de sokkal világosabban terjesztik a' szemek eleibe. A' jó pápa szem által, mind a' közel, mind a' messze látó ember segíthet önnön magán. Az *elsőbbnek* nem szükség a' tárgyakat közelebbről nézni, az *utólsóbbnak* pedig azokat magától messze tartani, a' mint ez a' zöld vénségben lévő embereken megszokott esni. Az illyetén pápa szemeknek, életének minden tikkelyeiben nagy hasznát veheti az ember; hasznát ifjú korában a' gyertya világnál való olvasás mellett, az igen apró és fajn tárgyaknak nézésére, a' minémű a' rajzolás, festés, rézre való metzés s. a' t. de hasznos kiváltképen való módon azoknak, a' kiket gyenge szemekkel ruházott fel a' természet.

Sokan úgy gondolkoznak az okulárról, hogy ez a' leg jobb szemet is el rontya. Igen is a' rossz üvegből készült okulár, de a' jóból készült, minéműek az *Angliában* készültek, soha sem.

Végtére találatnak ezen Báró Úrnál olly férfiaknak való kötők is, a' kiknek öleik le szállottak, és ezeket is nem itt, hanem *Londonban* készítette, 's onnan hozatta, és ezen okon igen nagy különbség vagy on e' kettő közt nemcsak formájokra, hanem minéműségekre nézve is. A' *Londonban* készitetteknek tollaik a' leg tökéletesebb elasticitással bírnak, és minthogy másutt nem érhető módon szoktak meg keményítettetni, soha el

nem is törnek, és a' magok természetes helyeikből kiment, de mesterségesen vissza tétetett béleket, illendő módon vissza nyomják. Az *Angliában* készült tollakat az által lehet meg különböztetni, hogy azok ha egészlen ki vonattatnak is, még is egyfzeriben vissza ugranak előbbi helyekre, mindenfelé engedik magokat hajtatni, fordittatni s. a' t. — Tiz elztendőtől fogva igen sok hasznát tapasztolta a' nevezett Báró Úr ezen *Angliai* kötöknek a' herniacus emberek körül, azért is nem szükölködnek további ditsirete nélkül.

Ezen Tudósítás még hátra lévő részének kiadását más posta napra halasztyúk, és most jelentyük, hogy a' nevezett Báró Úr, *Posonban* néhány hetekig vólt mulatása után, e' folyó hólnapnak első napján *Pestre* vissza ment, holott az új városban, a' piatz mellett, a' Gableri Háznak második szakaszában vagyon a' lakása.

* * *

Pesten a' Trattner úr könyonyomtató mőhelyében, következő nevezetes munka adattatott ki.

Ladislai Bielek, Clerici Regularis e Scholis Piis etc. Maiores Hungarorum. Part. I. Pestini typis Matthiae Trattner. 1796 in 8. mai. Memorabilis omnino et notabilis est, quae in fine huius libelli comparet, primum nunc e tenebris in lucem producta authentica *Conscriptio Incliti Comitatus Bihariensis Portarum Anno 1552 peracta*, et *Libro Regio inserta*, ex qua et divisionem illius Comitatus in suos processus, et familiarum eorum ibidem bona possidentium numerus, ac potentia dignosci accurate potest.